

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİ ÖĞRENCİ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV UYGULAMALARI
YÖNERGESİ

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI NO	KARAR SAYISI
22.09.2023	2022-2023/23	2

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç:

Madde 1 – Bu yönergenin amacı, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi'nin ön lisans, lisans ve lisansüstü programlarında kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin eğitim-öğretimlerine devam etmeleri, derse katılımları ve sınav uygulamaları sırasında engel durumları nedeniyle karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak üzere yapılacak işlemleri düzenlemektir.

Kapsam:

Madde 2 - İstanbul Kültür Üniversitesi engelli/sağlık sorunu olan ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrencilerin ders ve sınav uygulamalarını kapsar.

Dayanak:

Madde 3 - (1) Bu yönerge, Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği (RG14/8/2010-27672;Değişik:RG-14/2/2014-28913), Yükseköğretim Kurulu Engelli Öğrenci Komisyonu'nun, yükseköğretim kurumlarında engelli öğrencilerle ilgili yürütülen ara sınavlar ve final sınavlarınınailişkin25.08.2011 tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında aldığı kararlar, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik (8/03/2022 resmi gazete Sayı:31772) ile T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Yönergesi'ne (30/5/2013 tarih ve 2012-2013/25 sayılı Senato kararı) dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar:

Madde 4 – Bu yönergede yer alan

- a) Akademik Danışman: Özel gereksinimli öğrencilere akademik sorunları konusunda danışmanlık yapan öğretim elemanı,
- b) BSTDB: Bilgi Sistemleri ve Teknolojileri daire Başkanlığı,
- c) Bölüm/Program: İstanbul Kültür Üniversitesine bağlı tüm fakülte, meslek yüksekokulu/enstitülerin bölümlerini/programlarını,
- d) CATS: İstanbul Kültür Üniversitesi'nin Uzaktan Öğrenim Yönetim Sistemini,
- e) Ders: İstanbul Kültür Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında yapılan bütün dersleri,
- f) İlgili Kurul: İstanbul Kültür Üniversitesine bağlı fakülte, meslek yüksekokulu, enstitü yönetim kurullarını,
- g) Genel Sekreterlik: İstanbul Kültür Üniversitesi'nin Genel Sekreterliğini,
- h) ÖİDB: İstanbul Kültür Üniversitesi'nin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığını,
- i) Öğrenci Dekanlığı: İstanbul Kültür Üniversitesi Öğrenci Dekanlığını,
- j) Özel Gereksinimli Öğrenci: Bedensel, zihinsel, duyuşsal, psiko-sosyal yeteneklerini kullanma ve toplum yaşamına uyum sağlama ile günlük ihtiyaçlarını karşılamada desteğe ihtiyacı olan öğrenciyi,
- k) Rektör: İstanbul Kültür Üniversitesi Rektörü'nü,
- l) Senato: İstanbul Kültür Üniversitesi Senatosu'nu,

- m) Sınav: İstanbul Kültür Üniversitesi'nde ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında yapılan bütün sınavları,
 - n) SKSDB: Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığını,
 - o) Üniversite: İstanbul Kültür Üniversitesini,
 - p) Yönetmelik: İstanbul Kültür Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ni
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Ders Uygulamalarına İlişkin Esaslar

Ders uygulamaları

Madde 5 – Engelli/sağlık sorunu olan öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için ders öncesinde, sırasında ve sonrasında öğrencinin gereksinimi doğrultusunda destekleyici hizmetlerin gerçekleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar aşağıda belirtildiği gibidir:

- a) Ders programları hazırlanırken, asansör olmayan binalarda, engelli öğrenciler için mümkün olduğunca binaların giriş katlarında bulunan ulaşılması kolay derslikler planlanır, ders izlencelerine “Engel durumunuzdan ötürü herhangi bir akademik uyarlamaya ihtiyaç duyuyorsanız lütfen dersin öğretim elemanı ile iletişime geçiniz” cümlesi eklenir.
- b) Derslerle ya da ders programları ile ilgili yapılacak duyuru ve ilanlarda engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurulur.
- c) Eğitim öğretim yılı içerisinde, her dönem başında, ÖİDB tarafından, engelli öğrencilerin Bölüm Başkanlarına/MYO-Enstitü Müdürlerine, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (R.G:7/4/2016-29677)** bağlamında bu öğrencilerin engel durumlarıyla ilgili bilgi verilir.
- d) Öğrencilerin kimlik bilgileri ve engel durumlarıyla ilgili ÖİDB tarafından bilgilendirilen akademik veya idari personel, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (R.G:7/4/2016-29677)** uyarınca özel gereksinimli öğrencilere ilişkin kişisel verileri gizli tutmakla yükümlüdür.
- e) Öğrenci Dekanlığı tarafından her akademik yılın başında, Akran Mentorluğu projesi kapsamında, yeni kayıt öğrencilerin tümüne gruplar halinde ilk 1 yıl boyunca 2, 3 ve 4. sınıflardaki gönüllü mentor öğrenciler atanır. Yeni kayıt olan engelli öğrencilerin de bu programdan diğer yeni kayıt öğrenciler gibi faydalanması, ders takibi ve çalışmalarını ile yerleşkedeki sosyal faaliyetlere katılımları konusunda destek almaları Öğrenci Dekanlığı tarafından sağlanır.
- f) Engelli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda öğretim elemanı ders ile ilgili materyali engel gruplarını göz önünde bulundurarak hazırlar ve ders öncesinde öğrencilere verir.
- g) Genel Sekreterlik tarafından, sınıflarda özel gereksinimli öğrencilerin oturma ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alınır.
- h) İşitme engeli bulunan öğrencilerin oturma düzeninin ders anlatan/sunum yapan öğretim elemanını ve sınıf arkadaşlarını rahatlıkla görebileceği şekilde olması ve öğretim elemanının yüzü engelli öğrenci tarafından görülebilecek şekilde, işitsel ipuçlarını kullanarak ve ses tonunu ayarlayarak ders anlatması sağlanır.
- i) Engel durumundan kaynaklanan ihtiyaçlarına göre özel gereksinimli öğrencilerin objektif konuların işlendiği dersleri ses kayıt cihazı ile kaydetmesine izin verilir.
- j) Bilgisayarla yapılan uygulamalı derslerde hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin kullanabileceği bilgisayarlar bulundurulur. Bu bilgisayarlara erişilebilirliği sağlayan gerekli programlar yüklenir ya da gerekli donanım takviyesi yapılır. İlgili talebin yerine getirilmesinden, kurumun teknik ve alt yapı olanakları dâhilinde Genel Sekreterlik ve BSTDB sorumludur. Talep ve gereksinimler, Dekanlıklar/Müdürlükler tarafından yazılı olarak Rektörlüğe arz edilir.
- k) Görme engelli öğrencilerin bilgisayar uygulamalı dersleri için bilgisayar (lar) BSTDB tarafından sesli hale getirilir.
- l) Görsel materyallerin yer aldığı derslerde materyal hakkında sözlü betimleme yapılarak görme engelli öğrencinin materyali kavraması sağlanır. Kuramsal bilgilerin işlendiği derslerde kişisel görüş ve tartışmalar hariç olmak üzere ses kaydı yapılmasına izin verilir.
- m) Özel gereksinimli öğrencilere verilen ödev ve projeler bu öğrencilerin engel grubu dikkate alınarak uyarlanır.

- n) Görme engelli öğrenciler için, imkânlar çerçevesinde, ders not ve materyalleri kabartma (Braille) tarzında ya da sesli olarak hazırlanabileceği gibi, kısmi görme engeli olanlar için 16/18 puntolarda hazırlanabilir.
- o) Derste yapılan sunumlara ve diğer dokümanlara engelli öğrencilerin üniversitede kullanılan CATS sistemi üzerinden ulaşabilmesi sağlanır.
- p) Eğitim-öğretim yılı başında Öğrenci Dekanlığı ve bölümler tarafından özel gereksinimli öğrencilere oryantasyon toplantısı yapılır.
- q) Özel gereksinimli öğrencilere, Öğrenci Dekanlığı tarafından gerekli görülen durumlarda ders çalışma, üniversitedeki etkinliklere katılım, derslerde not tutma gibi konularda yardımcı olmak üzere, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Kısmi Zamanlı Öğrenci Çalıştırma Yönergesi (21 Ekim 2010 tarih, 20102011/5 nolu Senato Toplantısı 4. karar) kapsamında veya gönüllü olarak destek verecek “Akran Mentor” ataması yapılır. Bu hizmetin sağlanması için;
- (i) Öğrenci Dekanlığı her eğitim ve öğretim yılı başında tespit edilen ihtiyaca göre Üniversiteden kısmi zamanlı öğrenci talebinde bulunur.
- (ii) Kısmi zamanlı çalışan öğrenci veya gönüllü mentor öğrencinin, özel gereksinimli öğrencinin eğitim gördüğü alanla ilişkili olmasına dikkat edilir.
- (iii) Öğrenci Dekanlığı özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda, tahsis edilen kısmi zamanlı öğrenci veya gönüllü öğrencilerin vereceği destek hizmetini koordine eder.

Ders muafiyeti

Madde 6 - (1) Özel gereksinimli öğrencilerin özel durumları nedeniyle almaları mümkün olmayan teorik ve uygulamalı dersler için muafiyet yerine, ilgili bölümün onayı ile öğrencinin durumuna göre akademik danışmanın ve dersi veren öğretim üyesinin görüşleri doğrultusunda intibak yapılır. İntibakın mümkün olmadığı durumlarda öğrencinin muaf tutulmasının istediği dersin niteliğine göre (zorunlu / seçmlik) aynı kredide başka bir dersi seçmesi sağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Engelli/Sağlık Sorunu Olan Öğrenciler İçin Sınav Uygulamalarına İlişkin Esaslar

Madde 7 - Genel İlkeler: Sınav öncesinde ve sırasında engelli öğrencilerin engel durumlarından kaynaklanacak ve başarı durumlarını olumsuz etkileyecek sorunları en az düzeye indirgeyecek düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

İstanbul Kültür Üniversitesi'ne yeni kayıt yaptıran/ halen kayıtlı olan engeli/sağlık sorunu olan öğrenci

- 1) Bir devlet hastanesinden alınmış Engelli Sağlık Kurulu Raporu / Sağlık Raporunun Sağlık
 - a) Kültür Spor Daire Başkanlığı tarafından onaylanmış olan bir örneğini,
 - b) Kişisel olarak doldurduğu Engel Bilgi Formu'nu (bkz. EK-1)
 - c) Engel/sağlık durumu nedeniyle girecekleri ders/sınav uygulamaları esnasındaki ihtiyaç ve taleplerini belirten dilekçelerini (bkz. EK-2) ÖİDB'ye teslim eder.
- 2) Geçici engeli olan öğrenciler de sağlık raporları ile birlikte sağlık/engel durumları sebebiyle girecekleri sınavlardaki ihtiyaç ve taleplerini belirten dilekçesini ÖİDB'ye teslim eder.
- 3) Engelli/sağlık sorunu bulunan öğrencinin İstanbul Kültür Üniversitesi'nde öğrenci olduğu sürece derslerinin/ sınavlarının sorunsuz bir şekilde yürütülmesinden ilgili Dekanlık, Bölüm Başkanlığı, MYO Müdürlüğü, Enstitü Müdürlüğü sorumludur.
- 4) Engelli öğrenciler için asansör olmayan binalarda, mümkün olduğunca binaların giriş katlarında bulunan, ulaşılması kolay sınav salonları planlanır.
- 5) Engelli öğrenci talep ederse başkalarından rahatsız olmayacakları, başkalarını da rahatsız etmeyecekleri bir ortamda tek kişi olarak iki görevli tarafından sınava tabii tutulmaları sağlanır.
- 6) Sınav öncesi yapılacak duyuru ve ilanlarda engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurulur.
- 7) Sınav sırasında görevliler tarafından sınav ya da sorular ile ilgili yapılacak olan duyuru, hatırlatma ya da düzeltmelerin engelli öğrencilerin engel durumları göz önünde bulundurulması sağlanır.

- 8) Engel durumlarına göre öğrencilerin sınavları eğer uygunsa çoktan seçmeli test şeklinde yapılır, aksi takdirde engelli öğrencilerin talepleri doğrultusunda sınavlarını bilgisayar ortamında yazmaları sağlanır.
- 9) İhtiyaç duyulması halinde yazılı sınavlarda refakat edecek, sınav olunan konunun terminolojisine hakim bir öğretim elemanı okuyucu-işaretleyici/yazıcı olarak görevlendirilir.
- 10) Sınav esnasında ihtiyaç duyulması halinde, sınav görevlisi nezaretinde, engelli öğrencilerin tuvalet ihtiyaçlarını karşılamalarına izin verilir.
- 11) Sınav esnasında ihtiyaç duyulması halinde, engelli öğrencilerin, karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, görevli nezaretinde, geri dönmek kaydıyla sınava kısa süreliğine ara vermesine sınav yürütücüsü tarafından izin verilir.

Madde 8 - Görme engeli olan öğrenciler ile ilgili sınav uygulama ilkeleri

- 1) Görme engelli öğrencilerden okuyucu yardımı talep edenlere; şekil, grafik, tablo, resim gibi görsel verilerin yer aldığı sorular ile karmaşık ifade içeren sorular sorulmaz.
- 2) Görme engelli öğrencilere, talep ettiği takdirde okuyucu ve işaretleyici yardımcı görevlileri verilerek, tekli sınav salonlarda sınava alınmaları sağlanır.
- 3) Görme engelli öğrencilere, sınav soru ve süre miktarlarına göre dersi veren öğretim elemanı tarafından sınav süresinin en az %15'i en fazla %30'u kadar olacak şekilde belirlenen bir ek süre verilir. Dersi veren öğretim elemanı ile sınavda gözetmenlik yapacak öğretim elemanının farklı olması durumunda bu durum dersi veren öğretim elemanı tarafından gözetmenlik yapacak öğretim elemanına sınav öncesinde bildirilir. Verilecek ek süreyi sınırlayan bu yüzdelik oranlar sınav ilanında yahut öncesinde ilgili bölüm tarafından ilan edilir.
- 4) Soruları kendi okuyabilecek durumda olan görme engelli öğrencilere, talepleri doğrultusunda 9 ya da 14 punto yazı karakterinde yazılmış soru kâğıdı ve işaretleyici yardımı verilir.
- 5) Görme engelli öğrenciler için, imkânlar doğrultusunda soru kitapçıkları, kabartma (braille) tarzında ya da sesli olarak, kısmi görme engeli olanlar için 16-18 puntolarda hazırlanır.
- 6) Çoktan seçmeli sınavlar için kullanılan ve optik okuyucu için hazırlanmış cevap kâğıtlarında kullanılan yazı boyutu standart 9 punto olduğundan işaretleyici yardımı isteyen öğrenciler tekli, istemeyen öğrenciler ise toplu salonlarda sınava alınır.

Madde 9 - İşitme engeli olan öğrenciler ile ilgili sınav uygulama ilkeleri

- 1) İşitme engelli öğrenciler, Bölüm Başkanlıklarına teslim edecekleri Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında ve Engel Bilgi Formunda, işitme engelinin yanı sıra konuşma engellerinin olup olmadığını (ve varsa derecesini) belirtmelidir.
- 2) İşitme engelli öğrencilerden işitme cihazı/biyonik kulak (koklear implant) kullananların Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında, Engel Bilgi Formunda ve dilekçelerinde bu durumlarının belirtilmesi durumunda bu öğrencilerin bu cihazları ile sınava girmesine izin verilir.
- 3) İşitme engelli öğrencilere, Engel Bilgi Formunda ve dilekçelerinde belirttikleri takdirde, girdikleri sınavlarda sınav soru ve süre miktarlarına göre dersi veren öğretim elemanı tarafından sınav süresinin en az %15'i en fazla %30'u kadar olacak şekilde belirlenen bir ek süre verilir. Dersi veren öğretim elemanı ile sınavda gözetmenlik yapacak öğretim elemanının farklı olması durumunda bu durum dersi veren öğretim elemanı tarafından gözetmenlik yapacak öğretim elemanına sınav öncesinde bildirilir. Verilecek ek süreyi sınırlayan bu yüzdelik oranlar sınav ilanında yahut öncesinde ilgili bölüm tarafından ilan edilir.
- 4) İngilizce Hazırlık sınıfındaki işitme engelli öğrencilerin, ayrı bir salonda yanına gözetmen vererek dinleme parçasını kendi kulaklığını kullanarak dizüstü bilgisayar/tablet dinleme uygulamasını kullanmasına izin verilir.
- 5) İngilizce Hazırlık sınıfındaki ağır işitme kaybı olan işitme engelli öğrenciler ilgili Bölüm Başkanlığı'nın kararı ile sınavların dinleme bölümlerinden muaf tutulabilirler.
- 6) İngilizce Hazırlık sınıfındaki işitme engelli öğrencilerden dudak okuyabilen öğrenciler için dinleme parçasının ayrı bir salonda gözetmen tarafından öğrenciye okunması sağlanır.
- 7) İngilizce Hazırlık sınıfındaki işitme engelli öğrencilerden konuşma engeli de bulunan öğrenciler için ilgili Bölüm Başkanlığı'nın kararı ile sınavların konuşma bölümünden muafiyet ve notlandırma uyarlaması yapılır.

Madde 10 - Bedensel engeli olan öğrenciler ile ilgili sınav uygulama ilkeleri

- 1) Sınavlarda işaretleyici yardımına ihtiyacı olan bedensel engelli öğrencilere işaretleyici yardımı verilir.
- 2) Bedensel engelli öğrencilerden, sağlık kurulu raporlarında, vücutlarında motor sistem mekanizması yeterli düzeyde gelişmediği için vücut hareketlerine hâkim olamadığı belirtilen CP (Serebral palsi vb.) hastalarından sınavda okuyucu ve işaretleyici yardımı talep eden öğrencilere, okuyucu ve işaretleyici yardımı verilir.
- 3) Bedensel engelli öğrencilere, Engel Bilgi Formunda ve dilekçelerinde belirttikleri takdirde, girdikleri sınavlarda sınav soru ve süre miktarlarına göre dersi veren öğretim elemanı tarafından sınav süresinin en az %15'i en fazla %30'u kadar olacak şekilde belirlenen bir ek süre verilir. Dersi veren öğretim elemanı ile sınavda gözetmenlik yapacak öğretim elemanının farklı olması durumunda bu durum dersi veren öğretim elemanı tarafından gözetmenlik yapacak öğretim elemanına sınav öncesinde bildirilir. Verilecek ek süreyi sınırlayan bu yüzdelik oranlar sınav ilanında yahut öncesinde ilgili bölüm tarafından ilan edilir.

Madde 11 - Diğer engeli olan öğrenciler ile ilgili sınav uygulama ilkeleri

- 1) Engel Bilgi Formunda, Sürekli Engel Grubunda;
 - a) Süreğen Hastalık (Kronik)
 - b) Dil ve Konuşma Zorluğu
 - c) Zihinsel (MR)
 - d) Sınıflanamayan alanlarını işaretleyen öğrenciler, bu grupta yer almaktadır.
- 2) Engelli Sağlık Kurulu Raporlarında;
 - a) MR (mental retardasyon) ile
 - b) Sınıflanamayan grupta yer alan yaygın gelişimsel bozukluk (otizm spektrum bozuklukları (OSB), asberger sendromu, RETT sendromu, dezintegratif bozukluk vb.), özgül/özel öğrenme güçlüğü (disleksi, dikkat eksikliği, hiperaktivite vb.) olduğu belirtilen öğrencilere ek süre ve talepleri doğrultusunda okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı verilir.
- 3) Okuyucu yardımı alan öğrencilerin istedikleri takdirde sınav esnasında soruları kendilerinin de okumalarına izin verilir.
- 4) Okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı talep etmeyenler istedikleri takdirde tekli salonlarda sınava alınır.
- 5) Ruhsal ve duygusal sağlık sorunu (panikatak, depresyon, şizofreni, atipik psikoz gibi) olan öğrencilere talepleri doğrultusunda işaretleyici yardımı verilir. İşaretleyici yardımı talep etmeyenler de istedikleri takdirde tekli salonda sınava alınır.
- 6) Diyabet hastalarının insülin pompası, şeker ölçüm cihazları, ek gıda vb. ile engelli sınav salonlarına alınmalarına izin verilir.
- 7) Sürekli sağlık sorunu nedeniyle ilaç kullanan öğrencilerin yanlarında ilaç getirmesine izin verilir.

Madde 12 - Geçici engeli olan öğrenciler ile ilgili sınav uygulama ilkeleri

- 1) Geçici süreli sağlık sorunu veya hamilelik gibi geçici özel durumu olan öğrencilerin; ilaç, ek gıda, tuvalet gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına ve üzerlerinde/yanlarında sargı, alçı, atel, koltuk değneği, oturma simidi gibi tedavi uygulamaları ile sınava alınmalarına izin verilir.
- 2) Bu öğrencilere normal sınav süresi uygulanarak talepleri doğrultusunda işaretleyici yardımı verilir.
- 3) Sınavda soruların kendisine okunmasını talep eden öğrenciler için okuyucu görevli yardımı verilir, gerekirse iki gözetmen eşliğinde özel bir sınav salonunda sınavı gerçekleştirilir.
- 4) Cevap kâğıdında işaretleme (kodlama) veya yazma işlevini yerine getiremeyen öğrenciler için talep ettikleri takdirde işaretleyici görevli yardımı verilir. Gerekirse iki gözetmen eşliğinde özel bir sınav salonunda sınavı gerçekleştirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler Uyuşmazlık ve hüküm eksikliği

Madde 13 - (1) Bu yönergede yer alan hükümlerle ilgili olarak ya da yönergede tanımlanmamış konularda ilgili mevzuat hükümleri ve Üniversite Senatosu kararları uygulanır.

Yürürlük

Madde 14 - (1) Bu Yönerge, Senatonun kabul tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 - (1) Bu yönerge hükümlerini Rektör yürütür.

Ek-1	Engel Bilgi Formu
Ek-2	Engel Sağlık Durumu Nedeniyle Talep Dilekçesi